

ETIMOLOGIJA IN BESEDOTVORJE

Besedotvorna analiza besede ne more odgovoriti na vprašanje o miselnem vzorcu, ki je botroval dejanskemu pomenu. Predvidena pomenska motivacija se lahko potrdi le, če se dajo vse predpostavljene pomenske enote = morfemi besede na sinhroni stopnji evidentirati in dokazati. Etimologija tako ne more biti del besedotvorja, kakor je menil Thieme.

The derivational analysis of a lexeme fails to answer the question about the conceptual pattern underlying the actual meaning. The assumed semantic motivation can be confirmed only if all the hypothesized semantic units = morphemes of the lexeme can be ascertained at the synchronic stage. Etymology thus cannot be a part of word formation, as Thieme suggested.

V zadnjih desetletjih se je v etimologiji bolj kot kdaj izpostavila potreba po čim bolj popolni glasoslovni, oblikoslovni in pomenski pa tudi besedotvorni analizi v etimoloških obravnavah¹. Spoznanje, da je natančna besedotvorna analiza pri etimološki obravnavi besedja neobhodno potrebna, je Thiemeja celo privedlo do misli, da je etimologija del besedotvorja². Zahteve po čim bolj popolni vsestranski analizi pri etimoloških obravnavah besed je moč razumeti kot posledico upiranja nezadostnim, a še danes ne preseženim načelom etimologiziranja, po katerih je za etimološko razlago besede dovolj, če jo priključimo k sorodni osnovi ali korenu, medtem ko ostanejo vsi dejavniki, ki priključeno besedo ločujejo od njegove besedne družine, nedotaknjeni oziroma nerazloženi. Preseganje t.i. korenske etimologije kot tudi preseganje prepričanja, da je za etimologijo besede dovolj, če ji poiščemo ustreznice v sorodnih jezikih in ji tako zagotovimo predzgodovinsko kontinuiteto, pravzaprav odraža različna mnenja o smotrih in ciljih etimologije.

Medtem ko je predmet etimološke obravnave jasen in nesporen³, ostajajo

¹ Tako Szemerényi, *Principles of etymological research in the Indo-European languages* – II. Fachtagung für indogermanische und allgemeine Sprachwissenschaft, Innsbruck, 1962, 182 sl.; Toporov, *O nekotarih teoretičnih osnovanjih etimologičeskogo analiza* – VJa, 1960, 3, 47–49; Varbot, *O slovoobrazovatel'nom analize v etimologičeskich issledovanijah* – *Ėtimologija*, 1963 (1963), 194–212; Otkupščikov, *Slovoobrazovatel'nye modeli i Ėtimologija* – *Ėtimologija*, 1967 (1969), 80–87; Thieme, *Etymologie – einst und heute* – *Lautgeschichte und Etymologie, Akten der VI. Fachtagung der Indogermanischen Gesellschaft*, Wiesbaden, 1980, 492; Seebold, *Etymologien und Wortzusammenstellungen – Das etymologische Wörterbuch, Fragen nach der Konzeption und Gestaltung*, Hrsg. von A. Bammesberger, Eichstätter Beiträge, Band 8, Abteilung Sprache und Literatur, Regensburg: Pustet 1983 (= *Das Wörterbuch*), 261 sl.

² Thieme, n. m. Presoja o besedotvorju kot ključni slovnični ravni pri etimološki razlagi besedja se je na evropskih tleh porodila že pri Rimljanih in je prek preučevanja lat. avtorjev prešla tudi na germanska tla. Tu posamezni avtorji, npr. Heyse-Scheel, etimologijo istovetijo z besedotvorjem (Glej Knobloch, *Sprachwissenschaftliches Wörterbuch*, 850). Tako pojmovanje je prešlo tudi v slovenski kulturni prostor, o čemer priča npr. Cigaletov *Deutsch-slovenisches Wörterbuch* I, 475, kjer so gesla *Etymolog*, *Etymologie*, *etymologisch*, *etymologisieren* predstavljena s sledečimi slovenskimi ustreznici: *etimolog*, *izpeljevalec besed*; *etimologija*, *izpeljevanje besed*; *etimologijski*, *besedosloven*, *besedoznanski*; *etimologizirati*, *izpeljevati besede*.

³ O delitvi etimološke obravnave potrebnega gradiva na tri večje skupine Furlan, *Slavistična revija* 36 (1988), 101, op. 1.

smotri in cilji etimološkega preučevanja besedja precej ohlapni. Pogosto navajana Desaussurjeva misel, da se etimolog toliko časa vrača v preteklost besede, dokler ne najde kaj, kar jo bo razložilo⁴, pravzaprav ne pove, kako je besedo potrebno razložiti, če jo želimo etimološko pojasniti. Tudi razlaga novejšega datuma, da etimolog s kombinacijo razpoložljivega znanja, ki ga nudijo glasoslovje, oblikoslovje, besedotvorje, skladnja in pomenoslovje ter posamezne nejezikoslovne vede, posega v zgodovino besede in išče njen izvor⁵, ni nič bolj natančna od Desaussurjeve in ne pojasnjuje etimološkega načina razlaganja besed. Oznaka 'etimološki' je danes tudi v jeziku postala sinonim za 'izvorni', o čemer pričajo sintagme tipa *etimološki e.* Izvor besede pa ni isto kot etimologija besede⁶. Omenjena besedna zveza le na posrečen način odraža enega od nazorov o etimologiji, ki ga je evropski kulturni prostor podedoval od Rimljanov. Ti so gr. *etymología*, kar je Grkom pomenilo 'iskanje pravega, resničnega pomena besede'⁷, prevedli z *disciplina verborum originis* (Varro) oz. *originatio* (Kvintiljan) itd.⁸. Izvoru lat. *ovis* 'ovca, oven' lahko prek zgodovinskih zabeležb, s pomočjo primerjalne metode in eksterne rekonstrukcije sledimo do praindoevropske jezikovne stopnje in ugotovimo, da se v lat. *ovis* ohranja splošnoievr. izraz **Hou̯i-s*⁹, ki je že na prajezikovni stopnji pomenil 'ovca, oven'. Etimologija te besede pa ostaja temna, ker razpoložljivi jezikovni in jezikoslovni podatki o **Hou̯i-s* ne nudijo odgovora na temeljno vprašanje vsake etimološke raziskave: Zakaj je Indoevropejec 'ovco, ovna' poimenoval prav s **Hou̯i-s*? Kakšna pomenska motivacija se ohranja v tem splošnoievr. izrazu?

Bolj kot Desaussurjeva in Toporovova razlaga opredeljuje smotre in cilje etimoloških raziskav Slottyjeva, češ da etimologija raziskuje prvotni pomen besed¹⁰. Podobnega mnenja je tudi Meid, ki pravi, da se etimologija sprašuje o prvotnih pomenskih motivacijah besed¹¹.

Etimološko razložiti besedo namreč pomeni poiskati ji njen prvotni pomen in se tako dokopati do pomenske motivacije, ki je besednega ustvarjalca vzpodbudila, da je na primer 'ženo očetovega brata' poimenoval s *strina*. Tak smoter etimoloških raziskav pa ni kakšna modna muha sodobnega jezikoslovja. Vprašanja, kot je, zakaj se *ovnu* pravi *oven*, kakor banalno že zvenijo, od nekdaj burijo človeškega duha. O tem ne pričajo le številne ljudske etimologije; takšno spraševanje o besedah srečamo že v predznanstvenem obdobju etimološkega preučevanja besedja. Če se je Platon spraševal o pravem, resničnem pomenu besed, ni to, seveda z današ-

⁴ Glej De Sosir, Opšta lingvistika² (prev. S. Marić), Beograd 1977, 277.

⁵ Toporov, n. d., 47.

⁶ Podobno meni Szemerényi, n. d., 177, ko pravi, da je ugotovljeni izvor besede le izhodišče za uspešno etimološko obravnavo.

⁷ Prim. gr. *etymo-logēō* 'raziskovati pravi, resnični pomen besede', *etymon* 'pravi, resnični pomen besede'.

⁸ Glej Knobloch, n. m.

⁹ Rekonstrukcijo z vzglasnim laringalom narekuje anatolsko gradiivo, npr. luv. *ḫau̯i-* 'ovis' (Laroche, DDL, 44) itd.

¹⁰ Slotty, Die Termini 'Nennwert' und 'Deutwert' in 'Sprache' und 'Rede' – IF 61 (1954), 244; glej tudi njegovo recenzijo Walde-Pokorny-jevega slovarja v IF LI (1933), 143–148.

¹¹ Meid, Alternativen der Gestaltung einer Wortschatzdarstellung – Das Wörterbuch, 155.

njega zornega kota, nič drugačno spraševanje, kot si ga etimolog zastavi ob samostalniku *strina*. Danes bi se s Platonovo metodo odkrivanja pravega, resničnega besednega pomena ne mogli več strinjati, priznati pa bi si bilo potrebno, da ostajajo smotri sodobne etimologije pravzaprav zelo blizu tistim, ki jih odraža Platonov Kratil¹². Etimolog uspešno opravi svoje delo, če ugotovi, da se je npr. dejanski pomen 'petelin' v nvn. *Hahn* razvil iz prvotnega *'pevec' in da je s *Hahn* petelin poimenovan zaradi svoje značilnosti, da poje. Vsi drugi podatki, ki so tako etimološko razlago nvn. *Hahn* omogočili, sami po sebi niso etimologija nvn. *Hahn*, ampak tako kot sama etimološka razlaga te besede spadajo v etimološki postopek, tj. zaporedje jezikoslovnih in nejezikoslovnih podatkov, ki pomagajo in etimološko razložijo določeno etimološke razlage potrebno jezikovno enoto. Le-ta je vedno trodelen, ker je sestavljen iz treh neobhodnih delov, in sicer iz: a) sinhronih podatkov o jezikovni enoti, ki jo je potrebno etimološko razložiti; b) natančnega zaporedja vseh tistih jezikovnih podatkov, ki dopuščajo obravnavano jezikovno enoto privedi do najstarejše jezikovne stopnje, kjer je že obstajala in kjer zato obstajajo vse teoretične možnosti za njeno uspešno etimološko razlago, in c) etimološke razlage, ki dejanski pomen dotične jezikovne enote osvetli z njegovim prvotnim in razloži pomensko motivacijo.

Etimologija je veja jezikoslovja, ki išče prvotni pomen besed, razlaga razmerje med dejanskim in prvotnim pomenom in tako odkriva miselni in predstavnosti svet okolja, v katerem je beseda nastala. Etimologija torej na znanstveni podlagi zadošča stalni in prirojeni človekovi težnji, da razume, kar govori. Njena naloga in ne nazadnje tudi njena različnost je pravzaprav v tem, da ob iskanju prvotnih besednih pomenov lahko posega v nepisano zgodovino človekovih misli in predstavi, in napak bi bilo, če bi se etimološke raziskave zaradi težavnosti skrčile na iskanje izvornih oblik.

Podobnega mnenja o etimologiji je tudi Thieme, ko ugotavlja, da je etimologija v predzgodovinski čas usmerjena funkcionalna analiza besede; slednjo pa lahko zagotovi le natančna diahrona besedotvorna analiza, zato sklepa, da je etimologija del besedotvorja¹³. Njegov sklep izhaja iz prepričanja, da etimologija raziskuje prvotne besedne pomene, do katerih se pri večini etimološke razlage potrebnem gradivu brez diahrona besedotvorne analize resnično ni moč dokopati. Toda sama besedotvorna analiza še ne prevede do prvotnega besednega pomena.

Splošnoievr. leksem **Hoṽi-s* 'ovca, oven' nima splošno priznane etimologije¹⁴. Na podlagi znanih besedotvornih potekov, ki so se odvijali na ievr. prajezikovni stopnji, lahko **Hoṽi-s* razčlenimo na glagolsko podstavo **Hoṽ-* in izglagolsko pripono *-i¹⁵. Glagolska podstava se v tej tvorbi verjetno ohranja v o-jevski prevojni stopnji, prim. gr. *trókhis* m 'sel, tekač' h gr. *trékhō* 'hitro se premikati, teči hiteti'¹⁶. Uporaba ustreznih refleksov praievr. **Hoṽi-s* v posameznih ievr. jezikih

¹² Platonovo spraševanje o pravem, resničnem besednem pomenu je v skladu s sodobnimi predstavi o svetu in pojmovanjem o njem zamenjalo spraševanje o prvotnem besednem pomenu.

¹³ Thieme, n. m.

¹⁴ Glej opombo 24.

¹⁵ O tej ievr. glagolski priponi Brugmann, Grundriß II/12, 166 sl.

¹⁶ Isti, n. m.

kaže, da je bil samostalniški tako ženskega kot tudi moškega slovničnega spola. Taka dvojnost pri ievr. samostalniških ni redka, prim. ievr. **g^uou-* m, f 'govedo', gr. *híppos* 'konj, kobilica', gr. *árktos* 'medved, medvedka' itd. Po Meilletevi teoriji o nastanku treh ievr. slovničnih spolov so te dvojnosti starine, ki naj bi kazale na obdobje razcepljanja prvotne kategorije živosti na moški in ženski slovnični spol¹⁷. Spoznanje, ki ga ta teorija, podprta s stanjem slovničnega spola v hetitsčini, nudi za **Hou̯i-s*, je naslednje: Indoevropjec je s to besedo ovco in ovna poimenoval po neki njuni skupni značilnosti. V nasprotnem primeru bi namreč z vso upravičenostjo pričakovali enoten slovnični spol, kot ga na primer v posameznih ievr. jezikih kaže uporaba refleksov za ievr. **māter-* proti **pāter-*. Samostalniki na *-i* z *o*-jevskega prevojnjo stopnjo v podstavi so v ievr. pretežno imena dejanja, ki pa lahko začnejo označevati tudi vršilca glagolskega dejanja¹⁸. Tvorba **Hou̯i-s* bi bila zato lahko tudi prvotno ime dejanja. Kljub sorazmerno zanesljivi besedotvorni analizi tega splošnoievr. izraza ostaja njegova etimologija še vedno temna.

Eden zaviralnih členov pri uspešni etimološki razlagi **Hou̯i-s* je njegov enoten pomen 'ovca, oven'. V jezikovni zavesti Indoevropejca se je moral že zelo zgodaj pretrgati občutek o pripadnosti k njeni besedni družini, tako da je tvorba že zelo zgodaj pomenila, kar pomeni še danes v večini ievr. jezikov. Pot k razrešitvi etimološkega problema je razpoložljiva pomenska motivacija za isti dejanski pomen.

Eno najstarejših ievr. poimenovanj za ovco, ovna je het. (^{UDU})*i̯iant-* c¹⁹, kar s strogo slovničnega vidika pomeni '*hodeči, hodeča'. Pedersenovo razlago²⁰ je dopolnil Benveniste, češ da ovca in oven tu nista poimenovana po svoji lastnosti, da hodita, ampak da poimenovanje odraža staro navado Indoevropejcev, da so imetje ločevali na premično in nepremično²¹. O takem poimenovalnem načelu pričajo tudi druga ievr. poimenovanja²². Poleg (^{UDU})*i̯iant-* so Hetiti poznali tudi refleks za ievr. **Hou̯i-s*, o čemer se sklepa na podlagi *i*-jevskega samostalnika v im. ed. splošnega spola UDU-*iš*²³. Smelo bi se predpostavljati, da predstavlja (^{UDU})*i̯iant-* pomensko nadomestilo oz. kalk za starejši, a še vedno uporabljeni het. refleks praievr. **Hou̯i-s*. Takšno ohranjanje pomenskih motivacij je v jeziku pogosto.

Omenjena pomenska motivacija za dejanski pomen 'ovca, oven' bi povsem ustrezala besedotvornemu vzorcu v **Hou̯i-s*. Razglabljanje o taki etimologiji tega splošnoievr. izraza pa ostaja toliko časa na ravni teoretične spekulacije, dokler domneve ne potrdi izpričana glagolska podstava **Heu-*/**Hou-* s pomenom 'iti, hoditi ipd.'. Te pa znano ievr. gradivo ne izpričuje²⁴.

¹⁷ Meillet, La catégorie du genre et les conceptions indo-européennes – Linguistique historique et linguistique générale, Paris, 1955, 199–229.

¹⁸ Slovnično spremembo ime dejanja > ime vršilca dejanja lahko zasledimo pri veliko ievr. tvorbah.

¹⁹ Friedrich, Hethitisches Wörterbuch, 81; Tischler, Hittitisches etymologisches Glossar II, 345; Puhvel, Hittite Etymological Dictionary I–II, 347 sl.

²⁰ Pedersen, Hittitisch und die indoeuropäischen Sprachen, 148.

²¹ Benveniste, BSL 45 (1949), 91–100; isti, Hittite et indo-européen, 12–13.

²² Prim. gr. *próbatov* 'ovca' < '*das Vorwärtsgelende' (Frisk, II, 597); stnord. *ganganda fé* 'walking wealth; livestock' proti *liggjanda fé* 'inert goods' (isti, n. m.); osk. *etiuvam* 'pecuniam' k ievr. **ei-* 'iti' (Fraenkel, KZ 72 (1955), 176).

²³ Tischler, n. d., 346.

Primer zgovorno kaže, da še tako uspešna besedotvorna analiza besede ne more odgovoriti na vprašanje o miselnem vzorcu, ki je botroval dejanskemu pomenu. Predvidena pomenska motivacija se lahko potrdi le, če se dajo vse predpostavljene pomenske enote = morfemi besede na sinhroni jezični stopnji evidentirati in dokazati. Etimologija tako ne more biti del besedotvorja, ampak dosežke diahronega besedotvorja le uporablja, tako kot pri odkrivanju prvotnih besednih pomenov uporablja tudi dosežke drugih vej jezikoslovne znanosti in številne dosežke nejezikoslovnih znanosti. Natančna diahrona besedotvorna analiza je zato le neobhodni del etimološkega postopka tvorjenih besed. Z njo lahko etimolog predvideva pomensko motivacijo v besedi, jo preverja in popravlja. Dihrona besedotvorna analiza pa sploh ni potrebna pri etimološki razlagi posameznih besednih družin. Tu etimolog uporablja dosežke pomenoslovja in dosežke nejezikoslovnih znanosti, kot na primer zgovorno kaže etimologija psl. besedne družine **pъrāti*, **perq* 'lavare'.

Natančnejše poznavanje in seveda tudi aplikacija dosežkov diahronega besedotvorja pa lahko znatno izpopolni kakovost etimoloških razlag.

Nepoznavanje ali zanemarjanje diahrona besedotvorne analize je lahko vzrok, da etimologiziramo tam, kjer ni potrebno. Povezava slovenskega dovršnega glagola *políniti polínem* 'obliti, oplakniti' s *prilípniti prilípnem* 'prilepiti' in sorodnim²⁵ predvideva zapleteno pomensko motivacijo, ki je človekovemu miselnemu in predstavnemu svetu tuja in zato ne prepričuje. Problem *políniti* se da preprosto rešiti z besedotvorno razlago o predponski in nosniški priponski sedajnikovi osnovi k psl. **līti* 'fundere', tj. **po-línqti*. Nepredponska glagolska osnova **línqti* pa je na ostalem slovan. področju dobro izpričana²⁶. Razlagi slovničnega razmerja med posameznimi členi besedne družine seveda ne moremo reči etimološka. – Do spodrseljavev, da etimologiziramo tam, kjer ni potrebno, pa prihaja tudi zaradi drugih vzrokov.

²⁴ Fickova razlaga, po kateri naj bi bila s tem splošnoievr. izrazom *ovca* oz. *oven* poimenovana po svojem kožuhi in da naj bi se v osnovi ohranjal ievr. koren **eu-* 'obleči', prim. slov **ob-uti*, *ob-ujō*, lat. *ind-uō* 'obleči, odeti' itd. (Fick, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen⁴, 1890, I, 12), je skorajda popolnoma izginila iz etimološke in tudi iz druge primerjalne literature. Nanjo naletimo le v Gorjajevem ruskem, Brücknerjevem poljskem in Walde-Hofmannovem latinskem etimološkem slovarju. Medtem ko prva dva slovarja brez navedbe avtorja in vira podajata le kratko opombo o osnovi, ki naj bi se ohranjala v tem splošnoievr. izrazu, jo Walde-Hofmann zavrača z nejezikoslovno opombo, češ da je Fickova povezava le 'müssige Kombination' (Walde-Hofmann, Lateinisches etymologisches Wörterbuch, II³, 229). Fickovo povezavo najdemo ponovno navedeno šele pri Trubačevu, Proišoždenie nazvanij domašnih životnich v slavjanskich jazykach, 1960, 70, ki jo sprejema in dodatno argumentira s pomensko verigo slov. **mēchъ*, lit. *maišas* – sti. *mešá-* 'oven, ovčja koža'. Vendar Fickova povezava danes povsem ne prepričuje z glasoslovnega vidika. Poimenovanje za 'ovco, ovna' je zaradi anatolskega gradiva potrebno rekonstruirati z vzglasnim laringalom, z ievr. korenomo **eu-* 'obleči' pa se povezuje het. glagol *unuqai-* 'krasiti' (Pedersen, Muršilis Sprachläuhung, 1934, 72; Oettinger, Die Stammbildung des hethitischen Verbums, 1979, 322, op. 134). Slednja povezava pa kaže, da se ievr. osnova **eu-* na praeivr. jezikovni stopnji ni glasila na vzglasni laringal.

²⁵ Tako Bezljaj, ESSJ II, 134, v geslu *lepeti*.

²⁶ Prim. sbh. *linuti*, *linēm* 'infundo', r. *línuty* 'izlivati', ukr. *lynúty*, *lynú*, p. *linqć* 'teči', č. *linouti*, gl. *lincyć*.

Zapostavljanje besedotvornih možnosti v posamezni besedni družini je pogosto vzrok, da ostajajo besede osamljene in zato etimološko temne. Psl. nedoločniško osnovo **sĕcāti* 'mingere' (~ ievr. **sik^uā-*) je evidentiral že Miklošič, preseneča pa, da je šele Schuster-Sewc opozoril na psl. **sĕcāti* 'isto' (~ ievr. **sik^uē-*)²⁷. Le tako poznavanje besedotvornih vzorcev v okviru slovan. glagolskega sistema dovoljuje, da povežemo sln. *poščāga* 'vrsta rjave krote' (štaj.) s *poscāga* 'Harnfrosch' (vzh. štaj.). Samostalnika je namreč moč izvesti iz imena vršilca dejanja **pō-sĕca-ga* oz. *pō-sĕca-ga*, ki se je ob slovnični spremembi pripone **-ga* razvil iz imena dejanja. Prvotni slovnični pomen iste pripone se še ohranja v psl. **strūga* **tok*, lit. *slauga* 'Dienen' proti slov. *slugā* 'kdor služi, sluga'.

Mehanično povezovanje leksemov z besedno družino lahko privede do napačne etimološke razlage, zato bi se še tako tenkočuten etimolog ne smel zanašati le na svoj jezikovni občutek. Včasih lahko še tako droben pomenski odtенок, do katerega lahko privede preverjanje med dejanskim pomenom in pomeni besedotvornih morfemov v besedi, dobrodošel pri vrsti drugih besed. Zato ni vseeno, če samo ugotovimo, da *poscāga* spada k besedni družini psl. **sĕcāti*. *Poscāga* kot tudi *poščāga* namreč nista **tisti*, ki ščijeta', tj. **tisti*, ki praznita sečni mehur', kot bi se lahko sklepalo na podlagi splošnoslov. pomena 'mingere', ampak sta **tisti*, ki poškopita, pobrizgata'. Samostalnika ohranjata pomensko pređstopnjo pomena 'mingere' in tako etimološko razložita slovan. besedno družino **sĕcāti*, **sĕcāti*, 2. os. ed. sed. **sĕcīšĕ* 'mingere'.

Zubatý je sln. glagol *šívati* 'pršeti' povezal s sln. *šívati* 'sunkovite gibe delati, švigati' in sorodnim²⁸. Zdi se pa, da taka etimološka razlaga ni upravičena. Vzglasni š- je v Laščah, kjer je ta glagol izpričan²⁹, verjetno nastal kot sandhi varianta v pogosti zvezi **dež ščiva* [dĕš ščiva], kjer je v skupini treh soglasnikov zaporniška prvina izpadla: **-š šč-* (< **tš-*) = **-š štš-* > *-š š-*³⁰. Podobno izgubo zaporniške prvine izpričuje tudi tpn. **Rāšca*, ki je prek **Rāščca* nastal iz *Raščica*³¹, pa tudi sln. *lēšnik* 'Nux avellana' < **lēšĕbnikъ* k **lēška* 'Corylus'. Prvotno sln. **ščívati* 'pršeti' pa je ponavljalnik na **-va-* k sedanjikovi osnovi **sĕcīšĕ*, ko je ta pomenila 'škropiti, brizgati'. Takšni razlagi glagola pa ne moremo reči etimološka. Etimologijo sln. *šívati* 'pršeti' bo potrebno dognati v okviru etimologije besedne družine, katere člen je.

SUMMARY

Etymology is a branch of linguistic science studying the original meaning of words and thus discovering the mind's eye of those among whom the words originated. This aim makes etymology different from any other branch of linguistics. An exact diachronic analysis of a word form cannot reveal the pattern of thinking that provided the actual meaning. The

²⁷ Schuster-Sewc, Historisches-etymologisches Wörterbuch der ober- und niedersorbischen Sprachen, 1408. Psl. **sĕcāti* 'mingere' se ohranja v sbh. nareč. *šcāt* (Punat, Krk), p. *szczać*, kašub. *šcāc*, slš. *št'at*, dl. *šcas*, gl. *šcēc*.

²⁸ Zubatý, Studie a články I/1, 230.

²⁹ Pleteršnik, II, 629.

³⁰ Na možnost takšne fonetične razlage me je opozorila A. Šivic-Dular.

³¹ Glej tudi Ramovša, Historična gramatika slovenskega jezika II, 279.

semantic motivation which an etymologist assumes from previous examples can be confirmed only if the assumed semantic unit (= morph) of a word can be ascertained in the language. The etymology of the common Indo-European word **Hou̯i-s* m, f 'ovis' remains obscure in spite of its analysis into a nomen actionis *Hou̯i-s* and a verified semantic motivation like Hitt. ^(UDU)*iīant-* 'ovis' < **walking wealth*', simply because the presumed semantic unit **Heu̯-/ *Hou̯-* **to go* cannot be proven. For that reason etymology cannot be a part of word-formation, as Thieme supposed. The etymologist only makes use of the results of word-formation. The exact diachronic analysis of a word form is therefore only a part of the etymological proceeding. The accurate knowledge and also application of the results in the field of diachronic word-formation could considerably improve the quality of etymological explanations. The present article illustrates this statement with some examples from Slovene lexicon.